

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI**

**NIZOMIY NOMIDAGI
TOSHKENT DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI**

«KIRITILDI»

Nizomiy nomidagi TDPU
rektoni _____ A.Umarov
“11” 07 2021 yil

«TASDIQLAYMAN»

Oliy va o'rta maxsus ta'limgazirligi _____
“10” 07 2021 yil

**KASBIY (IJODIY) IMTIHONLAR DASTURI VA
BAHOLASH MEZONI
(Kunduzgi va sirtqi bo'lim uchun)**

**TASVIRIY SAN'AT (qalamtasvir, rangtasvir) va CHIZMACHILIK
fanlari**

**5110800 – «Tasviriyl san'at va muhandislik grafikasi»
bakalavriat ta'limgazirligi yo'naliishi uchun**

TOSHKENT – 2021

Dastur Nizomiy nomidagi Toshkent Davlat pedagogika universiteti o‘quv-uslubiy Kengashida ko‘rib chiqilgan va ma’qullangan. 2021-yil _____-sonli majlis bayoni.

Tuzuvchilar: TDPU “Tasviriy san’at” kafedrasi mudiri,
dotsent R.Sh.Xalilov

TDPU “Muhandislik va kompyuter grafikasi”
kafedrasi mudiri, dotsent v/b N.E.Tashimov

TDPU “Professional ta`lim” fakulteti dekani,
pedagogika fanlari doktori, dotsent X.Sh.Kadirov

Taqrizchilar: TAQI “Qalamtasvir, rangtasvir va
haykaitaroshlik” kafedrasi dotsenti R.Z.Bobomurodov

TDPU “Muhandislik va kompyuter grafikasi”
dotsenti, t.f.n., P.A.Adilov

I. Kirish

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Respublika oliy ta’lim muassasalari bakalavriatiga kirish test sinovlarini o‘tkazish tartibini takomillashtirish to‘g‘risida” 2017-yil 16-noyabrdagi PQ-3389-son qarori va Vazirlar Mahkamasining 2018-yil 3-apreldagi “Oliy ta’lim muassasalariga o‘qishga qabul qilish tartibini yanada takomillashtirish to‘g‘risida”gi 261-son qaroriga muvofiq ushbu dastur ishlab chiqilgan.

“5110800 – Tasviriy san’at va muhandislik grafikasi” bakalavriat ta’lim yo‘nalishi bo‘yicha kasbiy (ijodiy) imtihon dasturi kasb-hunar maktablari hamda umumiy o‘rtta ta’lim maktablaridagi tasviriy san’at va chizmachilik fanlari dasturi asosida tuzilgan bo‘lib, abituriyentlarning amaliy ko‘nikma va malakalarini aniqlash uchun mo‘ljallangan. 5110800 – «Tasviriy san’at va muhandislik grafikasi» bakalavriat ta’lim yo‘nalishiga hujjat topshirgan abituriyentlar kasbiy (ijodiy) imtihonda tasviriy san’at asosi bo‘lgan **qalamtasvir** va **chizmachilik** fanlaridan amaliy ish bajarib, o‘zlarining bilimlarini namoyon etadilar. Bajariladigan amaliy ishlar tasdiqlangan mezon asosida baholanadi.

II. Fanning maqsadi va vazifalari

5110800 – Tasviriy san’at va muhandislik grafikasi bakalavriat ta’lim yo‘nalishi bo‘yicha o‘qituvchilar tayyorlash bo‘yicha kasbiy (ijodiy) imtihonlar abituriyentlarning tasviriy san’at va chizmachilik sohasida nazariy bilimlarini amaliyatda qo‘llay olishi bo‘yicha amaliy ko‘nikma va malakalarini aniqlash maqsadida o‘tkaziladi.

Abituriyentlar ixtisoslikning quyidagi asosiy fanlaridan amaliy-ijodiy, grafik ishlar bajaradilar:

1. Tasviriy san’at (qalamtasvir). Tasviriy san’at nazariyasi asosida natyurmortning o‘zaro nisbati, perspektivasi qonuniyatlari, kompozitsiya tuzilishi, yorug‘ va soya tushunchalari negizida gipsli geometrik jism, uy ro‘zg‘or buyumlari, meva va sabzavotlar sidirg‘a mato fonida o‘ziga qarab tasviri qalamda bajariladi.

2. Chizmachilik. Chizmachilik fanidagi vazifalar O‘zDStga rioya qilgan holda bajariladi. Buyumning berilgan ikki proyeksiyasiga asosan yetishmovchi proyeksiyasini topish, kerakli qirqimlari bilan A3 formatda qalamda amaliy ish bajaradi.

III. Abituriyent bilimiga qo‘yiladigan talablar

1. Abituriyentdan qalamtasvir fanidan natyurmortni qog‘ozga to‘g‘ri joylashtirishi, ufq chizig‘i, buyumlarning o‘zaro nisbatini, buyumlarning tayanch nuqtalarini to‘g‘ri topishi, narsalar tekisligini to‘g‘ri aniqlay olishi, naturadagi buyum hajmlarini to‘g‘ri aks ettira bilishi, perspektiva qonuniyatlariga rioya qilishi, buyumlardagi soya va yorug‘larni to‘g‘ri aniqlay olishi hamda buyumlarning fakturasini (gips, sopol, metall, mato va hokazolar) topishi talab etiladi.

2. Abituriyentdan chizmachilik fanidan berilgan ikki proyeksiyani to‘g‘ri ko‘chirishi, masshtabni to‘g‘ri tanlashi, yetishmovchi proyeksiyani to‘g‘ri topishi, qirqimlarni to‘g‘ri bajarishi, chizmalarda chiziq turlariga, o‘lchamlar qo‘yishda qoidaga rioya qilishi, chizmalarni A3 formatga to‘g‘ri joylashtira bilishi va ishni sifatli bajarishi talab etiladi.

Abituriyent jadval bo'yicha belgilangan kunda har bir fanga 1,5 astronomik soat (90 daqiqa) vaqt davomida grafik ish bajaradi. Tasviriy san'at (qalamtasvir) va chizmachilik fanlari bo'yicha bajariladigan ish qog'ozining o'lchami A3 formatda bo'ladi.

Bu ishlarni baholash quyidagi tartibda amalga oshiriladi:

Tasviriy san'at (qalamtasvir) bajarilgan har bir ishga 10 ta savol, chizmachilikdan 9 ta savol qo'yiladi va bu savollarga sinov o'tkazuvchi komissiya a'zolari bajarilgan ishning hajmi hamda sifatiga qarab ball qo'yadilar. Har bir fan bo'yicha ballar qaydnomaga yoziladi va umumlashtiriladi.

Mazkur yo'nalishda kasbiy (ijodiy) imtihonlar uchun qo'yiladigan maksimal ball – 186 ni tashkil etadi

Tasviriy san'at (qalamtasvir) - 93,0 ball Chizmachilik - 93,0 ball

QALAMTASVIR

№	Savollar mazmuni	To`liq javob uchun ball
1	Natyurmort qog'ozga to'g'ri joylashtirilgan	0-9 gacha
2	Ufq chizig'i to'g'ri topilgan	0-9 gacha
3	Buyumlarning o'zaro nisbati to'g'ri topilgan	0-9 gacha
4	Narsalarning tekisligi to'g'ri aniqlangan	0-9 gacha
5	Naturadagi buyum hajmlari to'g'ri aks ettirilgan	0-9 gacha
6	Perspektiva qonuniyatlariga to'g'ri rioya qilingan	0-9 gacha
7	Buyumlardagi soya va yorug'lar to'g'ri aniqlangan	0-10 gacha
8	Buyumlarning fakturasi (gips, sopol, metall, mato, va hokazolar) topilgan	0-10 gacha
9	Ishni umumlashtirilganligi	0-9 gacha
10	Qo'yilgan vazifa to'liq bajarilgan	0-10 gacha

Qalamtasvir bo'yicha abituriyentlarning to'plashi mumkin bo'lgan maksimal ballarning umumiyligi miqdori – **93 ball**

CHIZMACHILIK

№	Savollar mazmuni	To`liq javob uchun ball
1	Berilgan ikki proyeksiya to'g'ri ko'chirilgan	10,0 gacha
2	Masshtab to'g'ri tanlangan	10,0 gacha
3	Yetishmovchi profil proyeksiya to'g'ri topilgan	13,0 gacha
4	Qirqim turi to'g'ri tanlangan	10,0 gacha
5	Qirqim to'g'ri bajarilgan	10,0 gacha
6	Chizmada chiziq turlariga rioya qilingan	10,0 gacha
7	O'lcham qo'yish qoidalariga rioya qilingan	10,0 gacha
8	Chizma A3 formatga to'g'ri joylashtirilgan va sifatli bajarilgan	10,0 gacha
9	Chizmada shartlilik va soddalashtirishlarga amal qilingan	10,0 gacha

Chizmachilik bo'yicha abituriyentlarning toplashi mumkin bo'lgan maksimal ball - **93,0 ball**

V. Kasbiy (ijodiy) imtihonlarni o'tkazish tartibi

5110800 – Tasviriy san'at va muhandislik grafikasi bakalavriat ta'lim yo'nali shiga xujjat topshirgan abituriyent jadval asosida belgilangan kunda, har bir fandan 1,5 astronomik soat vaqt davomida chizmachilik fanidan grafik ish va tasviriy san'at (qalamtasvir) fanlaridan natyurmort qo'yilmasini bajaradilar. Qabul komissiyasi tomonidan shakllantirilgan guruhlar 20-30 nafar abituriyentlardan iborat bo`lib, kasbiy (ijodiy) imtihon guruhlar bo'yicha o'tkaziladi. Kasbiy (ijodiy) imtihonlar molbert va planshetlar bilan jihozlangan tasviriy san'at (qalamtasvir) va chizmachilik xonalarida o'tkaziladi.

Tasviriy san'at (qalamtasvir). Tasviriy san'at nazariyasi asosida natyurmortning o'zaro nisbati, kuzatish perspektivasi qonuniyatları, kompozitsiya tuzilishi, yorug' va soya tushunchalari negizida gipsli geometrik jism, uy ro'zg'or buyumlari, meva va sabzavotlar sidirg'a mato fonida o'ziga qarab tasviri qalamda yoki rangda abituriyent hohishiga garab bajariladi.

Chizmachilik. Chizmachilik fanidagi vazifalar O'zDStga rioya qilgan holda bajariladi. Buyumning berilgan ikki proyeksiyasiga asosan yetishmovchi proyeksiyasini topish, kerakli qirqimlari bilan A3 formatda qalamda amaliy ish bajaradi.

Bu ishlarni baholash quyidagi tartibda amalga oshiriladi: Tasviriy san'at (qalamtasvir) fani bo'yicha ish to'liq va to'g'ri bajarilgan bo'lsa, 0 balldan 10 ballgacha, chizmachilik fanidan ish to'liq va to'g'ri bajarilgan bo'lsa, 0 balldan 13 ballgacha belgilanadi.

Fan bo'yicha sinov o'tkazuvchi komissiya a'zolaridan tashkil etadi va ular shu ta'lim yo'nali shiga kadrlar tayyorlovchi kafedralar professor-o'qituvchilari tarkibidan jalb etiladi.

VI. Apellyatsiya tartibi

Abituriyentlar tomonidan kasbiy (ijodiy) imtihon natijalari bo'yicha universitet qabul komissiyasining apellyatsiyalar bilan ishslash hay`atiga natijalar e'lon qilingandan kundan boshlab 24 soat davomida murojaat qilishlari mumkin.

Murojaat mazmunida faqat o'zining ballari haqida bo'lsa qabul qilinadi, boshqa abituriyentlar haqida yozilgan shikoyat arizalari qabul qilinmaydi.